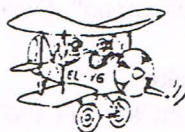

kaak, kaak,
nen twiedekker!

Gentse woorden & Uitdrukkingen

Bijien geschart...
en oetiekend deur

Eddy Levis & Gill. Van Geert

Beter nen huuren-
droager of ne ga-
zettendroager: ge
moe zuu luie nie
roepe

Een variant hierop
is: "Beter nen huu-
rendroager of ne ga-
zettendroager: ge
moet U zuuveele nie
stuipe" of nog: "Ge
keun beter uures
droagen of twie ie-
mers woater: 't es
zuu zwoar nie."

"Iemand een uure
zette of zwiere" is
iemand horens doen
dragen. Een bedro-
gen echtgenoot is
"nen gewilligen uu-
rendrager". "Hij hé
een porte-bagage
vandoen veur zijn
uures op te legge" is
dan nog erger. De
hier uitgebeelde uit-
drukking is een re-

pliek op het verwijt hoorndrager te zijn: het is beter een hoorndrager te zijn dan een krantenverkoper: je hoeft er zo luid niet bij te roepen.

Nog synoniemen zijn: "Es dat een huurnbeeste; hij es in 't gilde van d'huurnbeeste". De uitdrukking is internationaal sinds ze reeds in de tweede eeuw na onze tijdrekening in het Grieks voorkwam (Artemidorus). "Iemand horens opzetten" betekent: aan de man ontrouw zijn. Ook de faunen, Dyonisos en Pan droegen hoorntjes en hielden er op zijn zachtst gezegd een nogal losse levenswandel op na. Door de Romaanse talen heen schijnt de uitdrukking de Germaanse te zijn binnengedrongen. De oorsprong van het gezegde is tot hiertoe nog steeds onbekend. In het Frans is het woord "cocu" duidelijker van oor-

sprong. Het is een oude vorm van het woord "coucou" (koekoek), een vogel die zijn eieren in een ander nest gaat leggen. Zelfs in het Nederlands kennen we zo'n gezegde: "Als de koekoek roept, dat wil zeggen: mans, past op Uw wijven!"

Voor overspel bestaat ook nog de uitdrukking: "Hij hee zijn kîsken in nen andere lantirre gestoken" en "De kopere mutse droage".

"Pol ofte bijslaeper" (Criminele processen 1726)

"Roep ne kier huu-uu-re

Ge zult hem huu-uu-re

En die gien huures hee

En goa mee ons nie mee!

("Uit den Gentschen Volksmond", Deel I, p. 8, nr. 12bis)

Ik ben un woaterzonneke

Syn: " 't Es van 'k wille en 'k keune nie": een bleke zon bij regenachtig weer.

De zonne es noar 't kamp

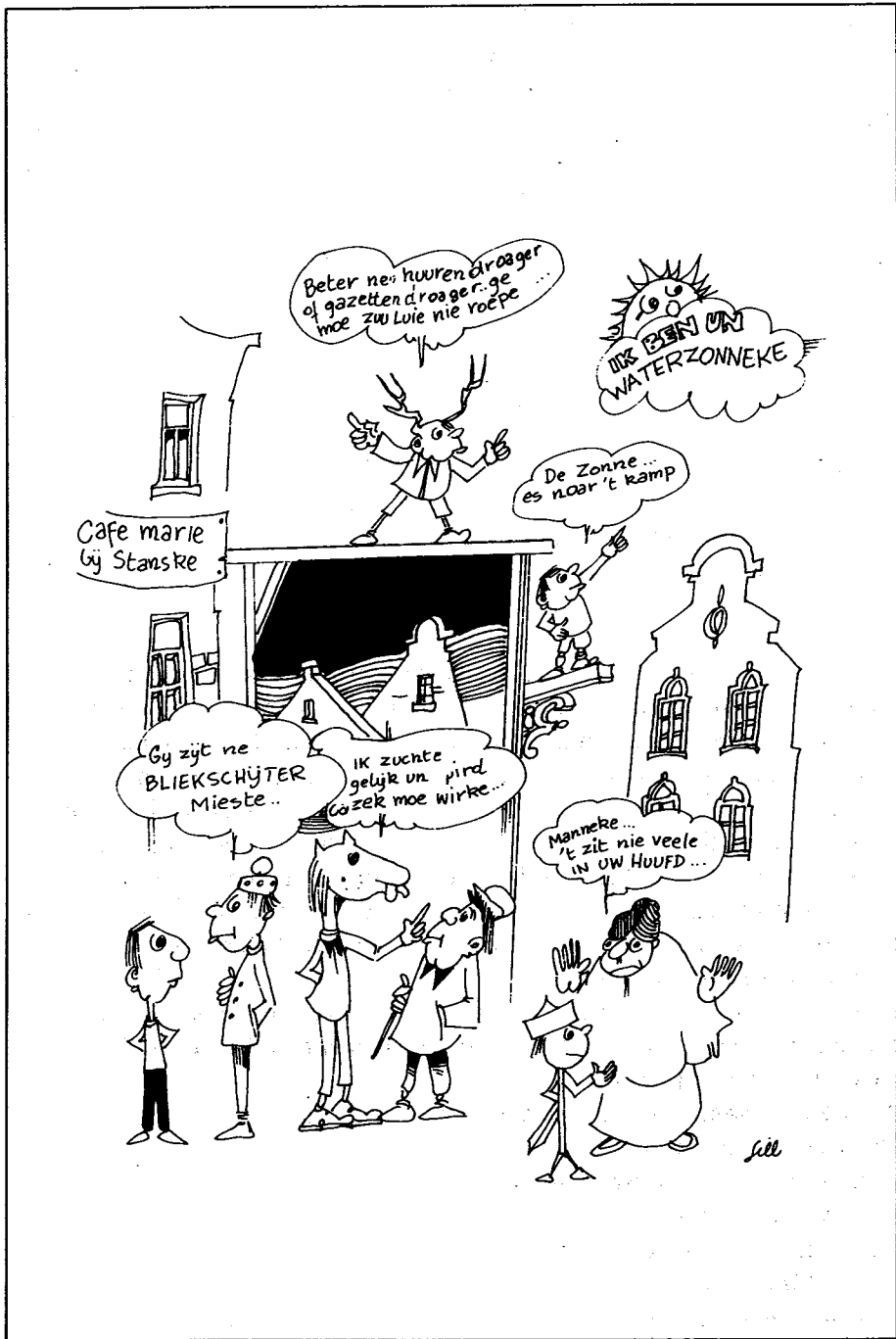
Syn.: " 't Es overtrokke, 't es oardig were, 't ès moar een halve panne mee 't weere, droef were, droevig were, onnuuzel were, pover were, somber were, twijfelachtig were, woaterachtig were, 't weer es half en half, 't hee goeste van verandere, 't were 'n es in stoat van beroad, es gêwe veranderd, 't es ommegekeerd, 't were 'n es ommegeslege, 't were 'n es nie te betrêwe, 't es tussche de twieë, 't es onzeker, 't sloat omme, 't were kiert, 't overtrekt, 't ligt te droaie, 't springt op krukke, 't zegt niet vele, 't ziet er blik uit, 't were zoekt, 't ziet er wiek uit, 't zal goe were worden aos de kwoaje wijven kaffee gedronken hên, 't es were were van achter de boterkuipe, 't goa mank, 't es een were om gene stoat op te moake.": De zon is weg, 't is betrokken weer.

Ge zij nen blikschijter, Mieste

Mieste: mannennaam < Michel of Maurice. "Nen blikschijter": syn.: "nen blicke, een bleekwatermuile, nen bliczak, nen têreschijter" (têre = teer, pek): wordt gezegd van kinderen die er bleek uitzien: "Al heur kinders zijn blikschijters, ze bleuze gelijk een roape!" Na een zware uitgangsbeurt had men "een weeze gelijk nen afgelekten boaterham (-gelijk nen hietekoeke)" of zei men: "Zijn weeze vraagt een eitse." Van iemand die plots bleek wordt zegt men: "Hij krijgt d'hietekoekevlamme".

Ik zuchte gelijk un pird oazek moe wirke

Syn.: "Hij es liever lui of moe; lui zwiet es rap verdiend; duuvels zwiet es rap verdiend; 'k zwiete gelijk un pird oazek moe wirke; hij es te lui dat hij uit zijn uuge ziet.": niet graag werken.

Plaat 36

Manneke, t'zit nie veele in uw huufd

Syn.: "Een huufd (ne kop) zonder hesses, een domuure, een klokhuufd van ne jongene, ne lomperik, een appelhuufd, nen D.O.M.-slim, een dompelpîrre, een dwoashuufd, nen dwoaze, nen dwoazerik, nen dwoazekluut, nen dommekluut, nen ezel, nen ezelskop, een poasei, een kalf, een kalfshijt, een kalveke, ne mozes, ne kei, ne kêzekop, een kieken, ne kilo, een kinderbolle, ne kinderlap, 't es nen tsappe, nen tsapzolder, een soepkieken, nen tsapoart, nen avekoat van Schoarbeek, nen avekoat mee ezelsuures, hij sloapt in nen hoed, 't es moar nen halve gebakkene, hij raisoneert gelijk een pîrd, hij es zuu stom of 't pîrd van Christus (Ons Hiere) en 't was nen ezel, 't es uuk moar ne Laplander, ne kloefkapper, nen domper, nen blusscher, een kindervoiture, een kontenhuufd, een kinderkonte, een kinderol, ne kluut, hij hee gien vel over zijnen buik, 't es ne lobbe, ne lokkenbijt (: die nog met een "tuute" of fopspeen rondloopt), ne lokantoin, ne wiskesvlieger (: een kinderhoofd dat nog met "wiskes" of fijne twijgjes papieren vliegers maakt en oplaat), ne kwiestenbiebel, ne lappekaker, ne kwiestenbieber. 't Es nen eero (: een dommerik)". Waarschijnlijk is dit laatste een verbastering van het Frans "héro" of held, maar dan spottend bedoeld.

"Ne kluut van Axel (of van Deinze), den diene ès uuk van Lokeren, ne kluutzak, nen uitgewoaide lantirre, een lapschuure, een onnuuzel verstand, ons Hiere z'n uil, een ezelsuure, ne petoater, ne potuil, een sijssenuufd, een simpelhuufd, ne slimbroek, ne stomkop, ne steinezal, ne stoffel, een stomme bieste, ne stommen hond, ne stomme kluut, ne stommerik, nen tsappe, nen nuchteren tsoos, nen tsoosdek, nen uil, nen uil op ne kluit, nen uilekluit, nen uithoalder, ne wiewoai, ne wietlewoai, ne zebedeus of een ziephuufd, der steekt gien once (: ons) verstand in diene kleine, hij ès zuu dom of 't haat (: hout) van de galg, hij ès zuu dom of een kieke, ge keund'hem uuk wijsmoake dan de kiekies heuj (: hooi) eete, 't ès moar een halve panne, nen dwoaze petoater.": toepasselijk op domme mannen of jongens.

GUSTAAF: "Ne man, èwd genoeg om twiè kièren e gruuuvaode te zijn, te lièlek om 't helpe dondere, te stom om veur den duvel te danse!"

(Oe èwer oe zotter, p. 23)

FIELEKE: "Tsappe! Voelde nie dat ij ons wil wig èn?"

(Oe èwer oe zotter, p. 19)

JAN: "*Allo! Gij vertelt weere proat die aaneen niet en hangt*"

("Azuu ne klont", p. 38)

"Ik ben Mauriceke

'k Hê der van mijn leeve

nog moar drij kier in mijn broek gekakt

Ik ben een Cieske

Ja de slimheid en 't verstand

*die hangen an mijn gat geplakt
't Es doar meede da mijn mama en mijn papa
van mij nie moeten hèn
omda'k van veure nie gelijk van achter ben."*

(Uit den Gentschen Volksmond, deel IV, p. 23, nr. 213)

Op domme vrouwen: "een seute, een seuze, een tsanne, een tsanne-mie, een tsanne-moeje, een annekenuit, een annemie, een dwoazekonte, een giete, een gèsgiete, een kalle, een kallemoeie, een kallepoepe, een kontenhuufd, een ijlhuufd, een stomme konte, een goele" of "een goele van een wijf". "Goele" < Oud Fr. "goule" < Lat. "gula": mond, muil.

"Men ziet dat ons moeder maar een goele was."

(1856 - Geuzen-Winkel)

Wie nu nog niet door heeft dat het hier om domoren gaat is zelf "een seute".

Ook: "een dwoaze (onnuuzele) Triene"

Trien, Trien

Vuile Trien

'k Heb van den nacht

Uw gat gezien!

(spotrijm)

" 't es uuk zijn schuld nie dan de puije giene stirt en hèn. Cies es nen broave joengene moar hij zoe ter nog kwoa moete bij zijn."
